

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	10 frt. o. 6.
Félévre	5 " 50 kr.
Évnyegyedre	3 " "
Egy órára	1 " "

Szerkesztői szállás:

belső sz. szám. 131. szám.

Kiadó hivatal:

Középczta Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorát 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppalik Alajosnál (Wollzeile 22.) Haasensteiner és Voglerről (Neuer Markt 11. szám.)

Pesten: Zeisler M. (Király utca 60. sz.)

Nyitott cikkeket

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez csimzendők. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY”

1870-ki XV-dik évfolyamára.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre	10 frt. o. ért.
Félévre	5 " 50 kr.
Évnyegyedre	3 " "
Egy órára	1 " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középczta könyvkereskedésébe) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Adakozások

a Kolozsvártt felállítandó

honvédzenekarra.

Gr. Teleky Károly úr 100 forintot adott át szerkesztőségünknek.

Szabadka, ápril 13-án, 1870.

A lajthántúli miniszteri vajadás, úgy látszik, jó vizet hajtott a mi ellenzékünk malmára is, mert már előre nyilvánítják kárörömüket a fölött: hogy a dualismus, s ebből eredt delegationalis intézmény fennakadást szenvedend.

E pillanatnyi fennakadás fölötti kárörvendezés az illetőkre nézve mindenesetre jellemző, s még inkább azzal lesz, ha elgondoljuk, hogy magyar hazafiak vélnék abból hasznat húzni, a mi Ausztriában némi zavart okoz és még a mi ügyeinkre is káros befolyást gyakorolhat.

Nem akarjuk itt vitatni az analogus viszonyokat, de a mi ellenzékünknek öröme a lajthántúli zilált viszonyok fölött csak szomorúan constatálhatjuk: mert vagy ők is szövetségben akartak Ausztriával élni, és ez esetben kívánniok kellett, hogy Ausztria közjogi viszonyai is, mint a mieink: Horvátország és nem sokára Fiume — úgy az övéi is: Csehország, Galiczia s a többi tartományok irányában is tisztába és rendbe jöjjenek; vagy nem akartak Ausztriától semmit is tudni, és ez esetben el kell őket itélnünk: mert kevésbé státusférfiak, mint pártemberekül kívánnak tekintetni, és ez könnyelmű, ha nem bűnös cselekmény a baza ellen, melynek nevében ugyan ők itélik el épen a kiegyezés barátit, s mindazt, mit e kiegyezés magával hoz.

A kiegyezés — elhiszszük azt — nem kell a mi jóbarátainknak amott a tulsó oldalon, s mert ez nem kell: tán ma óhajtanák inkább mint holnap, hogy az osztrák birodalom atomjaira oszoljék fel.

De vajjon megdöntötték-e az illetők ezen felosztás következményeit? s ha igen? álmaikban nem jelent-e meg előttük: az örökös nyugtalan, önmagával viszálykodó, elégedetlen, tulbizakodó szerencsétlen Lengyelország, mely mivel önmagát mérsékelni, s az európai viszonyokba beilleszteni nem tudta — bár száma nagy nemzetként szerepelhetett volna — három nagy hatalmasság között osztott szét, és most sem élni, sem halni nem képes, s oly élő cadaver, melyet a nagyhatalmak csak arra használnak, hogy időszakonként a nagy mumust — Oroszországot ijesszék vele.

Tán emlékezni fogunk: Sebastopol bevétele után — mit mondtak a lapok? — Most, mondák, elvágjuk lábát az oroszoknak, azaz: Sebastopot és feketetengeri flottáját megsemmisítettük, mik őt a legrövidebb úton vezethetjük Konstantinápolyba, s rákényszerítettük őt oly egységre, hogy birtokából a dunai deltát is átengedé, mely átengedésnél nagyobb szégyen egy oly nagyhatalmat, mint az orosz, nem is érhetet. S mi okozta ezt? Tán az, hogy már legyőzve érzé magát? Korántsem! hanem az önmérséklet. Ugyanis: midőn Napier az angol flottával Kronstadt előtt czirkált, s naponként látszóval vizsgálgatta azt: Miklós császár összehívta főtábornokait, s ezektől őszinte feleletet kívánt a vár tarthatósága vagy nem tarthatósága fölött, s miután ezek úgy nyilatkoztak, hogy a vár nem bevehető: ő

— a büszke császár — a békét fogadta el: mert jól tudta, hogy Kronstadt elesése, Pétervár elesését is maga után vonhatja. A császár tehát ezen occupationak nem akarja kitenni fővárosát; igen helyesen! mert ha ez sem leendett elég az orosz büszkeség megtörésére — azután Lengyelország felállítására is rákerülhetett volna a sor. Igen, ez időből maradt reánk azon emlékezetes mondat: „Sebastopot elvágjuk lábát az oroszoknak; ha ez nem lesz elég? rá ütünk egyet fejére, azaz: elveszszük tőle Kronstadtot, Petersburgot; s ha még ekkor sem tér észre: kardunkat döfjük mellébe s azt benne háromszor is megforgatjuk”; azaz: felállítjuk Lengyelországot, s ez lenne valóban Oroszország halála. Mert Lengyelország felállítása: Oroszország megalázását, sőt legyőzését feltételezi. A két ország közt, ugyan is, a határok egészen nyitva állanak; vagy egyik vagy másiknak uralkodni kell egymás fölött. Ezen uralomért tehát, el lehet képzelné, mily erőt fejtene ki az orosz is, ha már a végletekre kényszerítették. De ezt a nyugati hatalmasságok sem akarták provokálni: mert végre is a harc kimenetele mindig kétes; innen tehát a nyugati hatalmasságok, s innen az orosz önmérséklete is; s ha ezekhez — a lengyeleknek államot képző érettségük mi jelét sem tehetjük — mert még erre felosztatásuk óta alkalmuk sem volt — méltán azon következtetésre juthatunk: hogy nemzet, mely magát az önmérséklet s állami eszély, s az európai civilizációba való beillesztés által kormányozni nem képes: nem is támogatattik az utóbbi által, s így, bár dicső harcokat harcoljon is — mint mi is tevők 48-ban végeredmény nélkül — Európa nem veszi őt figyelembe, s csak akkor méltányolja, ha hogy érdekeit az övéivel kiegyeztetni kész.

A míg tehát a lengyelek is ezen érettségnek jeleit nem adják, s a míg mi magyarok ezen érettséget fel nem adjuk: addig Lengyelország önállásáról ne ábrándozzék, és mi se álmodjunk oly önállásról, milyent az ellenzék kíván ez idő szerint; mert ez megújítása volna a 48-nak, s ez ismét elvezetne egy új orosz vagy porosz occupationhoz, ha nem egy végfelosztáshoz.

Antunovits József.

Belügy.

A magyar miniszter változásra vonatkozólag arról értesít a „P. Napló”, hogy a minisztertanácsból a busvétii innepeken terjesztett fel a Felsőházhoz gr. Mikó Imre közl. miniszternek saját kérésére történt felmentése és egy másik representatív, mely Gorove minisztert kéri ideiglenesen a közlekedésügyi minisztérium vezetésével is megbízatni. A kir. kéziratokat e tárgyban még a ház összehívása előtt közlésezték; új miniszter csak később fogna kinevezetni, midőn a párt összes tagjainak a fővárosba érkezével, újabb beható értekezletek tartása lehetséges lesz. Gr. Mikó eltávazása alkalmával mint hallszik, érdemei elismeréséül a Lipót rend nagy keresztjével fog fel-díszíttetni.

Lónyay pénzügyminiszter a közös pénzügyi tárczát, mint hírlik, május 2-án veszi át.

A román irodalmi társulat N.-Szebenben székelő bizottsága e napokban tanácskozott a román jogakademia kérdése felett, midőn nyug. udv. tanácsos Bologna Jakabnak következő indítványa fogadtatott el: 1) Mondja ki a bizottság egy Ausztriában felállítandó román jogakademia szükségességét. 2) Működjék minden erejével oda, hogy ezen határozatnak érvényt szerezzen és ez irányban tegyen előterjesztést a legközelebbi nagygyűlés elé. 3) Küldessék ki egy 5 tagból álló comité, melynek feladata az akademia felállításának alapján szolgáló program készítése lesz. 4) Minden e tárgyban teendő intézkedés közöltesse az aradi és bukovinai testvér egyletekkel, segyélyre és egyetértésre híván fel egyszerűségeket. A 3 ik pont alatt indítványozott comitéba megválasztottak: Bologna Jakab, Dunka Pál, dr. Nemes János, dr. Kakuciu Demeter és Cristea Miklós a „Tel. Rom.” szerkesztője.

A görög keleti románok közelebről megtartandó synodusára a világiak közül eddig az alábbiak választottak meg: Macellariu Illés, Bologna J., Teontia F., Braniste M., Aldaleau, dr. Me-

siota, Bran de Lemény J., Codru Dragosianu, Patits, dr. Gallu, dr. Tincu, dr. Petcu, Puscaru J. és Nemes Péter.

Katonai körökben két fontos intézkedés várna. Az egyik egy új előléptetési rendszabály (nem art), mely bir szerint már csak ki-hirdetésre vár; alapelve, hogy a képességnek és tevékenységnek tag mező nyitassék. Ezzel kapcsolatban öszel egy gyalog törzstest iskolát fognak nyitni. A másik intézkedés a törzskar reorganisatiója, illetőleg annak, mint különvált testnek felosztása s csapatokhoz való beosztása lenne. Az egyenruha megmaradna.

A Pesten husvét hétfőjén tartott négytőlés élé Horn Ede, mint a gyűlés elnöke, ellenkezésbe tévén magát a törvényhozással, egy resolutiót terjesztett, mely szerint az összesereglett választók kinyilatkoztatják, hogy sem a városi képviselő-testületet, sem a tisztikart nem tekintik f. évi máj. 6-tól kezdve törvényesen fenállónak, s remélik, hogy máj. 6-án le fognak mondani. A resolutiót közfelkiáltással elfogadták, s azt az aláírások befejezése után a főpolgármesternek fogják átadni. Különöse agitatio a képviselőház törvénygyarazási jogával szemben.

Egy bombastikus bizalmi sürgönyt közöl a „Federatiune” Abrudbányáról, hangzik pedig ekként: „Hodossiu, Stanesco, Borlea és társai megmentették becsületünket. Megverne az Isten, ha nem helyeselnék a harcot, melyet az országgyűlésen, márcz 12-én, a honvéd-kérdésben vívtak. Nem volnánk románok, ha nem köszönnék meg nekik, hogy 1848-ban vívott csatáinkat felemelítették. Fogadjátok tehát üdvözlésünket nemzet Grachusai a nemzeti becsület megőrzéséért. Hirdessétek, hogy a román nemzetnek jó emlékező tehetsége (tiene mente) van, s felgöngyi képes, hogy a magyar-szabadság zaja chimára az elnyomott román nemzettel szemben, mely elrablott jogait és szabadságát vissza fogja még szerezni.” És a magas röplő telegrammal ezzel vége van.

A közös külügyminisztériumban közelebről hársabb értekezletek folytak a Szerbiával létesítendő államkötés ügyében. A tanácskozássok tárgyát a magyar igazságügyi minisztérium által kiküldött bizottság laboraturuma képezte s bécsi hírek szerint némi vita után a magyar állás pont lett elfogadva. Ezen, a magyar szerb viszonyra nagy fontosságnál államkötés létrejöttével azonnal a két parlament elé fog terjesztetni.

Azon ellenzéki vád czáfolatára, hogy az osztrák magyar képviselők elhanyagolják hazánk érdekeit, elég lesz felemlíteni a következőt: Egyiptomban nem rég egy nemzetközi konferentia volt az európai hatalmak konzulatusai mellett felállítandó bíróságok érdekében, midőn az osztrák-magyar meghatalmazott azon figyelmeztetésére, hogy Ausztria és Magyarország közt dualismus áll fön, ehez Nubar basa jegyzéket intézett, melynek végzavai így hangzanak: „meg lehet ön győződve, hogy mind Ausztriát, mind a magyar kormányt fel fogjuk kérni a többi hatalmakkal egyenlő száma bírák kinevezésére.

A m. tud. akademia köréből érdekesnek tartjuk felhozni a következő adatokat, melyek a legközelebbi választások után készülték: Az akademia jelenleg 300 tagja van, s ezek közül Magyarországban lakik 234, Horvátországban 1, Bécsben 14, Cseh és Morvaországban 2, Szerbiában 1, Badenben 3, Szász Altenburgban 2, Szászországban 2, Bajorországban 2, Anhaltban 1, Poroszországban 12, Olaszországban 5, Franciaországban 15, Belgiumban 1, Angliában 10, Finnországban 2, Oroszországban 1, Törökországban 3, Keletindiaiban 4, Amerikában 5.

Brassó város és vidék magyar polgárainak felirata a magyar és román vasútk csatlakozási pontját illetőleg.

(Folytatása és vége.)

Az általános érdeklől lévén szó, szabadjon részletekbe is bocsátkozni, s legelőbb is a talán szóban forgó székely nép érdekét boncolgatni. Ha közelebről vizsgáljuk az ojtozi forgalmat, azt jelenleg nagyon gyarlónak találjuk, mert székely részről alig látunk egy kivittelt mint: kevés cserép- és fa edényt, savanyu vizet, deszkát s az ipar közönségesebb czikkeinek, például csizma, igen csekély mennyiségét; más kivitteli czikkei nem igen vannak, mert gabonája s egyéb terménye, drágább lévén a moldovainál oda nem szállítható, míg ugy

a csiki-székely deszkáját, valamint a háromszéki deszka és fakészleteit, az udvarhelyi kézdí-vásárhelyi és s. sz. györgyi iparosok árucikkeik nagy részét per Brassó és Tömös értékesítik Oláhországba; s ha még ehez csatoljuk, hogy az állatnövény és ásvány országainak nálunk honos kincsei nem csak nyers állapotban, hanem gyárilag, iparilag nagyobbrészt magyar munkások által Brassóba feldolgozva szállítanak kifelé; lehetetlen béne ösmernünk, hogy a nyers anyagok itteni feldolgozása egy a népek, mint az államnak egy második jövedelmi forrást terem; míg az ojtozi vonallal ezen forgalom s gyáripari tevékenység ösze lenne törve, mert dunai olcsó hajózással a lajtántulak már is nagy szállítványokat eszközölnek, így a tömösi vagy bodzai vonal kikertlő-sével Erdély Oláhországtól egészen elesnek, sőt később még Moldovától is; ugyan is a dunai olcsó ut ösze lévén köve a bukarest-ploesti, és pedig a moldovai vonalakkal, a lajtántuli gyártmányok olcsó szállítása okvetlen kiszorítaná Erdély s különösen a székelyföld zsenge iparát; mert ha per Ojtoz Moldova akarná gyártmányait Oláhbanban s Bulgáriában értékesíteni, majd 50 mértföld kerteslet kellene hogy tegyen Ploestig, s így a dunai olcsó közlekedéssel Erdélynek versenyezni nem lehetne.

Hogy tehát mi czél lenne elérve az ojtozi vonallal? legelőbb azt gyanítjuk, hogy a fekete tengert akarják per Galatz Okna Ojtozgal összekötni; de ezen czél az általunk jelölt helyeken is el van érve, mert ugy a bodzai vonalon per Buzeu Galatz, valamint a tömösi vonalon per Ploest-Buzeu Galatz, vagy per Ploest-Bukarest-Giurgevo a Dunán le Galatz svégre per Ruszauk Várna a fekete-tenger ösze lenne kötve. Az oláhországi elszigeteltség által talán éppen a székely nép lenne az, mely legelőbb veszítene s a Brassó város és területén meglepedést több mint 30,000 magyar keresetlány miatt kénytelen lenne innen elhuzerkolodni, s így a már is nagyobb fejlődésnek indult magyar szellem rövid időn Brassóból kihalna. A székely nép érdeke tehát nem abban keresendő, hogy a vasut-vonal székely földön vitessék ki, hanem abban, hogy a székely nép kereskedése Romániával Moldova vagy Oláhország felé történik-e? s minthogy batározottan áll, hogy a székely nép, valamint Erdély kereskedelme Oláhország felé irányul, így hát a székely nép érdeke is, az Oláhországi közvetlen összeköttetés követeli, mely vonallal később Gyergyó-Szt. Miklós Csik-Szeredán át, Gyergyó, Csik- és Háromszék a már tervezett vonalak által lenne összekötendő. De uemzet gazdasági szempontból is káros volna az ojtozi kivitel; mert Brassó ezen elszigeteltsége által megteremné a második roszat is, nevezetesen a gyár-ipar és kereskedelem pangását; mi által a magas kormány a csak Brassó részéről évenként fizetett több mint 600,000 forint adótól, ugy szintén a határszéli nem megvetendő vám illetékektől elesnek. De továbbá, mivel batározottan áll, hogy Erdély kereskedelme Oláhország felé, s nevezetesen Bukarestbe öszpontosul s innen ágazik szét több irányba; így elérhetőtlag az ojtoz moldovai vonal nem fogná magát kifizetni, mert az ojtoz okna buzenu-ploesti majd 50 mértföld hosszu vasutvonal nem tudhat versenyezni a csak 12 mértföldnyi brassó-tömös-ploesti fuvarosokkal, s nagyon valószínű, hogy Erdély kereskedelme Brassó-Tömös Ploestig eszentul is tengelyen fog történni, s ily körülmények között mi marad hátra, mint az, hogy a kormány garantiát igérvén az ojtozi nem versenyképes vonalnak, kötelezettségét a nép tetemes rovására az ország adóalapból kell hogy teljesítse.

Hadászati szempontból szinte illetéktelenek vagyunk e vonalakat bírálgatni, már csak azért is, mert kormányunk magasabb állami terveivel nem vagyunk ösmeretesek; de ha több hadvezérek véleményét, kik Erdélyt s Romániát hasonlítottak szempontról ösmernék, elfogadjuk, ugy ezek nyilvánítása szerént a bodza buzenu vonal annyira érdekes, hogy az egykor Erdélyt Romániával összekötő vasut-vonal kihagyhatlan pontjainak jósolták.

Aggódva kell azért bevallanunk, hogy ha az ojtozi vonallal Oláhországtól elcsatjuk, Brassó élénk-sége, tevékenysége tönkre lesz téve; a gyárosok, iparosok és kereskedők Brassóba oda hagyni lévén kénytelenek, a pár évszázad óta virágzásnak indult város felosztásnak, Erdély s különösen a székely nép ipara s kereskedelme bukásnak nézne elébe, mert korántsem lehet azt hinni, hogy ezen iparosok és gyárosok talán K. Vásárhelyre buzal-kódva, azt virágzó gyár-városá váraszólnak, nem, még pedig két okból: először, mert a költözést anyagi kár nélkül nem tehetnék, másodszor, mert a fenemlített dunai olcsó ut az ojtoz-moldovai hossa-vonallal szemben Oláhországtól mint jövedelmi

forrásuktól megfosztaná. S mintán rövidben össze-foglaltuk nézeteket, utóvégre is határozottan nyil-vánítjuk, hogy mi a magas kormány böles intéz-kedéseivel teljesen megvagyunk elégedve, ha azt tudjuk, hogy előtűntek ösmeretlen magasabb állami érdekek kívánják az ojtosi összekötötést; mert ha-zánk hiv gyermekei lévén jól tudjuk, hogy csak állami fennállásunk lehet egyedüli biztosíték egyé-ni jövőnkre is; a midőn még is okvetlen megvár-juk, hogy kormányunk atyai intézkedése rövid időn s ha lehet ugyan egyszerre anyagi helyzetünkön segítendő, az igen kevés költségre kerülő rövid brassó-tömös ploesti vonalat is létre hozandja an-nál is inkább, mert a romániai kormány is Plo-esttől Kimpinán át a telegai sotelepekhez vasutvo-nalat tervezett, honnan a határszélig román rész-ről 5 és fél mértföld, onnan pedig Brassóig ré-azúnról csak 3 mértföld lenne építendő.

Lévén a nagyméltóságú magyar királyi fele-lős miniszteriumnak

Brassó, ápril 3-án 1870.

Legalázatosabb szolgálai:
(következnek a névalírások.)

Népnevelési ügy.

S. Szt György, ápril 4. 1870. (Folytatása és vége.) — A szakbizottság véleménye következő: Általános szempontul elfogadtván azon elv, mi-szerint nemcsak Háromszék, hanem környékének is érdekeit, lakóinak viszonyait és körülményeit is tekintve: véleményeztetik a felsőbb tanintézetek akkénti berendezése, hogy azok az igényeknek és szükségeknek leginkább megfelelhesse, s miután tudományos kiképezésre Kantában és Sepszi Szent-Györgyön is van egy-egy felekezeti gymnasium és így tekintetbe véve Háromszék és környékének kü-lönböző vidéki fekvését, lakosságának gazdasági, kereskedelmi és iparos hajlamait és szükségleteit, s ezek számbavételével kiitván K. Vásárhely vá-rossának és környékének iparosabb léte, ottan egy reáltanoda az ipar, kereskedelem és mestersé-gekre fókuszálva, S. Szt-Györgyön pedig a gaz-daság, föld, erdő és állatgyógyászat tanításiának viszonyainkra nézve kiváló figyelemmel berendezésével összekötött felsőbb népiskola állíttassék fel.

A.) Ennélfogva az említett iskolának beállít-ásánál főszóly fektetvén az okserű gazdaságnak elméleti és gyakorlati tanítására, egy nagyobb ter-jedelmű s lehetőleg tagosított földbirtok az állam-ségélynek is igénybe vételével a lehető legtöbb évekre hasznosbba akként bérletessék ki a s. szt-györgyi, vagy a közel fekvő községek határai va-lamelyikén, hogy az azon berendezés mintagor-daság, az okserű gazdaságot mellett, mind kezelési, mind pedig az állam által egyelőre ráfordítandó költségeket is telhetőleg fedezvén, legfőlebb a gé-pek beszerzése volna az, mi némileg az állam ter-hére esnék; s miután egy kisebb rész-jószágunk ily célnak megfelelő berendezése nemcsak több gondal, de egyszersmind a beruházás és kezelés költségeit is fedezni nem bírná, a fennebb is jel-

zett nagyobb birtok megszerzésének kieszközölésére elnök gróf ö mlga kérésével fel. Magának az isko-lának pedig berendezése következő volna: sepsi-sztgyörgyi földmives-iskolául is szol-gáló felsőbb népiskola: 1. A tanfolyam 3 év; 2. felvételtnek a népiskolai 6 osztályt végzett, vagy annak tárgyaiból vizagát tett növendékek; 3. tantárgyak: az 1868. 36. t. cz. 64. §. szerint: a) a hit- és erköltesan, b) szépirás és rajz, c) anyanyelv, frauczia és német, tekintettel a szom-széd Dunafejedelemségekkel kereskedelmi viszonyainkra, d) számtan és mértan alkalmazási gya-korlattal, e) természettan, ásványtan és természet-rajz, különös tekintettel a földmivészre és iparra, f) földrajz és történet (általános és hazai), g) mez-zei gazdaságtan, h) egyszerű könyvvitel, i) test-gyakorlat, tekintettel a katonai gyakorlatra, k) ha-zai alkalmánytan, l) ének. Szaktárgyak: a) állat-élettan, b) állati honoztan, c) állatgyógyászat, d) állattenyésztés (táplálás, gondozás, szaporítás), e) erdőszet (fatenyésztés, gondozás és erdőmivés), f) kertészet, gyümölcs- és méhtenyésztés.

B.) Mi a törvényben kimondott felsőbb leány-népiskolának ezen intézettel kapcsolatosan leendő berendezését illeti, az elvül annál is örömeztőbb elfogadatik és ajánlatik, mivel sem ezen székben, sem a környékben nem létező egy oly nyilvános női iskola, hol kivált a szegényebb sorsú leányok kaphassanak életvezérlőnek megfelelő nevelést, és csak egy ilyenek okserű berendezése által tes-tülhet meg női körben is a népnevelés általános eszméje és hozathatik egy teljes összhangzába az emberiség magasatos célja. Azonban egy ilyen felállításra a leányoknak egy már előzetes iskolai képzetségüket tételezván föl, egyelőre véleményez-tetik, hogy maga S. Szt György városa állítván fel egy alsóbb leány-népiskolát, ennek beállítását után a felsőbb népiskola is terjesztessék ki a felsőbb leány-iskola berendezésére.

C.) A K. Vásárhelyt felállítani határozott reáltanodának főszóly az ipar, kereskedelem, mester-ségek tanítása tüzetvén ki. Ezen szaktárgyaknak elméleti és gyakorlati tanulására az államegélynek igénybe vételével következő berendezése ajánlatik, miután a reáltanodák tantárgyai még törvényszer-tlenül rendszeresítve nincsenek az e célra készült javaslat szerint, s ahoz még következő szaktárgyak adatván: a) géptan, b) faműfaragás. Szükséglettel-vén: a) egy iparos muzeum (iparos műszerek és készletek gyűjteménye), b) iparos műhely.

D.) Végezetre tekintetbe véve azon körül-ményt is, miszerint az iparosok- és kézműveseknél létező tanoncok nappali elfoglalások miatt a leg-szükségesebb ismereteket is megszerezni önerőjök-vel képtelenek, ennélfogva az általános népneve-lésnek jól megfontolt érdekében mindkét városbani iskolákban egy esti iparos tanfolyam felállít-ása is legsürgősebben ajánlatik, azon tantárgyak-ból, melyek az ilyen növendékek életvezérlőinek leg-megfelelőbbnek fognak találtatni.

Ez volna tehát azon tervezet, melynek való-sítását mindenki hazafi lelkéből óhajítja; s melynek következtében meg is határozottat, hogy ezen is-

a kikhez az említett lapok nem jutnak el, örö-mel ragadjuk meg az alkalmat a „Nagyváradai Dis-putatio“ ismertetésére.

Tudjuk, hogy míg Európa más tartományai-ban a hierarchiával szövetkezett abszolnt hatalmak a XVI-ik száz estendően elfojtani törekedtek minden törekvészt az egyes nemzeteknek a polgári szabadság érdekében, addig a fennkölt lelki és sokaktól méltatlanul rágalmozott János Zsigmond-nak uralkodása alatt biztos révet talált a magyar szabadság és alkotmányos szellem. Azt is tudjuk, hogy míg külföldön Bertalan éjket rendeztek, ke-resztes hadakat állítottak elő a reformáció kiirtásá-ra; míg az inquisitio halomra ölette a még csak gyanusnak látszókat is a római egyház tanaitól le-hetőleg eltérő nézeteikért; míg Kálvin hatalmának és befolyásának egész súlyát vetette mérlegbe né-zetei terjesztése tekintetéből, sőt még az ártatlan Szervét megégettetésétől sem iszonyodott: addig hazánkban János Zsigmond uralkodása alatt csak az ész fegyverével folyt a harc, a vallásos kér-deések felett. Míg más országokban mint istentaga-dókat és istenkáromlókat kivégezték, a kik az egy-ház hitzikkének igazságát kétségbe vonták, addig nálunk a csak vakon hinni kellett dogmákat sza-bad volt vizsgálat és bírálat alá venni. Sőt maga a király mint elől a vallásos igazságok tisztázá-sában. Koronként zsinatokat hívott össze megvita-tására. Meghívta ezekre a külön nézetet vallókat, s a mi a vitaközös alatt helyesebbnek tűnt fel, azt koronként törvény által biztosította. János Zsig-mondnak e szabad szellemre vonatkozólag mon-dotta volt Dávid Ferencz: „Az Isten felséged birodalmában prédikáltatja vetélke-déssel a Krisztust, és tusakodással és visszavonás által akarja megtisztítani az ő igazságát.“ E szabad szellemre mutat a királynak a váradai vita 2 ik napján tett ama nyilatkozata: „a tú kívánságtok szerént ké-szek vagyunk arbitereket adni, csak hogy evel a disputatio előmehessen,“ a mi egyszersmind azt is bizonyítja, hogy a király az ellenzettek nyomást gyakorolni soha sem akart. Erre mutat az a nyilatkozata, hogy „ö azt

kolák már az ezen évi iskolaidény kezdetével egy rendeztessenek be, hogy legalább az első osztályok tanításai megkezdődhesse, és a részletes kidol-gozás költségeit emeljük, hogy mindazon aggodalmak is el fognak tűnni, melyek egyike az állami segélynek túlságos igénybe vétele miatt a kormánytagadó válaszával, másika pedig az ily nagyszerű tervnek önerőnkénti kivihetlenségé-től tart.

En meg vagyok győződve, hogy van egy kö-zép út; s valamint a magyar állam és annak köz-oktatási ügyeit vezető nagy férfiú, ki oly hévvel karolja át a székely fajt, — nem fogják megta-gadni „méltányos“ kérésünket, ugy másfelől, az a maroknyi nép, mely a Bach-korszak vaskarjai kö-zött semmiből tudott egy gymnasiumot teremteni, a 100,000 fit alapkövel bíró tervezetet meg fogja még pár ezer forinttal toldani, — értem ez alatt az e levezetben már említett ajánlatok fenntartását.

Végül tanfelügyelő úr előadja az udvarhely-széki iskolatanácsot nyert abbeli megbízását, hogy iskolatanácsunk segélyét és támogatását nyerné ki, egy Baczonban felállítandó felsőbb népiskola ügyé-ben. Iskolatanácsunk Erdővidékén — érte alatt Miklósvár- és Bardoczszék, ugy tekintettel Felső-Fejérnek az Olt túl partján eső közönségeit is — egy felsőbb népiskola szükségességét elismerve, an-nak felállítását Baróth on határozta el és kívánja ajánlani Udvarhelyszék iskolatanácsának is egy át-irat által; mert Baróth nemcsak hogy közepén esik azon vidéknek, de egyszersmind annak egyedüli piaczos helye, míg ellenkezőleg Telegdi Baczon egé-szen félre esik. Ezen iskolára Baróth közönsége készpénzül 8000 frtot fel is ajánlott.

Ezek lévén a lefolyt hároméves iskolatanács nevezetesebb tárgyai, azzal zárom be tudósításo-mat, vajha mihamarabb ezen szép határozatok va-lóságos életbelépésükről irhatnék.

Horváth László.

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése április 11 kén.

Elnök: Somssich Pál.

Jegyzők: Bujanovich Sándor, Jámor Pál.

A kormány részéről jelen vannak: gróf And-rássy Gyula, gróf Mikó Imre, Horvát Boldizsár mi-niszterek.

A mult ülés jegyzőkönyvének észrevételei nél-küli hitelesítése után, elnök több rendbeli kérvényt jelent be.

Gr. Andrássy Gyula miniszterelnök: A Duna folyam szabályozásáról és a főváros szepítéséről szóló, szentesített törvényt ányújtja.

Kihirdetetik.

Gr. Mikó Imre közlekedési miniszter: A gö-möri vasipar érdekében építendő vasúthálózatra vo-natkozó törvényjavaslatot nyújtja át.

A vasuti bizottsághoz utasítatik át.

Boeckó Dániel: Az urbéri örökmegváltás tárgyában törvényjavaslatot terjeszt elő.

Kinyomtatása elrendeltetik.

Harmadszor felolvastatnak a következő tör-

akarja, hogy birodalmában teljes va-lás szabadság legyen, és senki a vallásért ne fenyegetessék, ne szidalmaztassék.“

A fennírtet zsinatokon tartott viták közül a mennyre a XVI-dik század vallási okmányai-val ismeretesek vagyunk, egyik legérdekesebb- és leg-becesebbnek tartjuk a Nagyváradon 1569 ben tar-tott vitát a „szentháromság“ felett, főleg azért, hogy az magyar nyelven tartatott Lampe szerint sokaknak ama kívánsátára, „hogy magyar nyel-ven tartassék nyilvános vitaközös a hit czikkei felett, a szentírás világos sza-vaiból, hogy mindenki hallásból győ-szódjék meg az igazságról.“ (Lampe, Hist. 224—225. lap.) — Másfelől azért is nevezetesnek tartjuk a váradai vita folyamát, mert eredményben épen az, a mi az első pünkösztü ünnepen az apo-stolok prédikálásának. Az első pünkösztü ünnepen Péter apostolnak lelkes beszédére Jéruzsálemben 3000 en keresztelkednek meg, a kik szétoszolva mindenütt hirdetik a keresztény vallást. A váradai vita következtében Váradon 1570-ben 3000-en tér-nek át az unitárius vallásra, a honnan elkezdve az unitarizmus oly erővel terjedt, hogy rövid idő alatt majdnem egész Erdély unitáriussá lön.

János Zsigmond és környezete látva 1569-ben, hogy az elmék még mind forrongásban van-nak, nincsenek megelégedve a vallási téren eddig fejlett vívmányokkal; látva, hogy még új viták kellenek, 1569. october 10-ra zsinatot hírdet Vá-radra, egyszersmind elküldi ö és Dávid Ferencz az erdélyi és magyarországi papsághoz a megvitandó hitzikkéről a thesiseket. A megvitandó kérdé-sek ezek voltak: 1) az atya, 2) a fiú és 3) a szent lélek. A magyarországi papság nem akart megjelenni s kérte a királyt a zsinat elhalasztá-sára. De miután a király kérelmeknek nem enge-dett, a zsinat october (mindzent) 20 kán összeült. A vitaközös moderátora, illetőleg elnök Békés Gáspár unitárius főúr volt; de jelenvőle a már unitárius vallású király is a maga udvarnépével. Unitárius részről jelenvöltek Dávid Ferencz, Heltai Gáspár, Kozárvári Pál. Református részről: Mélius Péter, Hellopenus Bálint,

vényjavaslatok: Ö Felsége keleti utjának pótkölt-ségeiről. — A képviselők lakbér-illetménye iránt. — A 10 kros papir váltó és 6 krajczáros ezüst váltópénzeknek a közforgalomból kivonása tárgyá-ban.

Mindezen törvényjavaslatok véglegesen meg-szavaztatnak.

Elnök: Határozatilag kívánja kimondatni, hogy a legközelebbi ülés f. hó 26 án reggeli 11 órakor tartassék meg.

A képviselőház ezt határozatilag kimondja.

Elnök: Szerencse-kívánatok közt bucsut vesz a képviselőktől és déli 1/2 12 órakor az ülést bezárja.

Vidéki levelezés.

M. Ludas, ápril 14 kén, 1870. — Véghet-ten szomorú hírlaptudósítói kötelesség jutoit ne-kem osztályrésztől most, midőn hazánk egyik ren-dületlen hívének, vidékünk s vármegyénk szel-lemi s anyagi jólétét annyi áldozatkészséggel tá-mogatni kész volt honfitársunk méltóságos Szil-vásy Miklós urnak, e hó 12-kén éjjeli 12 óra-kor tüdősékhüdsében történt gyászos kimúltát kel-jelentem.

E hó 8-kán lóháton még kopászni járt; 9 én lóháton hadrévi gazdaságát rendezte; 10 kén reg-gel még azzal a szándékkal volt, hogy a szomszéd helységbe ebédre menjen, és 12 kén este már meg volt halva! Övének s vidékünknek kipótolha-tatlan kárára. Egyéb vizagztalásunk nem maradt, mint hogy a milyen szép volt élete, olyan volt, ha széppnek mondható, halála is: esendes, kinok nél-küli. Hanem maradt nemes vonás életéből sok olyan, mit példa gyanánt mindig magunk előtt tar-hatnánk, hogy abból okuljunk és utánozzuk. Rend-kivül emberbecstül volt, szegény vagy gazdag egy-formán részesült szeretetében, barátságában és hat-hatos befolyásánál fogva nem megvetendő pártfo-gásában, ha jellemes embernek ismerte. Sok sze-gény ember nyomorúságát segítette, a nélküli, hogy azért egyéb jutalmat várt volna, mint azon örö-mel telt lelki megnyugvást, hogy felebarátján se-gíthetett. Vidékünkben a hazánkban nem létesülhe-tett jótékonykezüli intézmény, melynek létrejöheté-sét s fenntartását — vagyoni állásához képest — ne támogatta volna. Vármegyei életünk is sokat vesz-tett halálával, mert egy nyilt, őszinte természetű, szókimondó ember volt, mi által a különösön se-merre sem tartozókat rendszeren oda vitte, hogy nyilt esakkal kellett előállaniok és politikai meg-győződésüket nem fedezhették a két kulacsossá-gal; nem volt nagy szónok, hanem finom báná-s-módjával, teljes felfogásával sokszor kibékítette az ellenvéleményeket.

Sok minden szepet el lehetne róla mondani, a mit abból is igen könnyen lehet következtetni, hogy nemzetiség- és valláskülönbség nélkül min-denki szerette, s épen azért kimúltát szívből saj-nálja.

Temetési szertartása holnap d. u. fog végbe-menni, kívánsága szerint — mit életében többször

Ceglédi György, Károli Péter. A bajvívó unitárius részről Dávid Ferencz, református részről Mélius Péter volt. Elkezdődött a vita Isten egy-sége és a háromság felett. S bár a zsinat modera-tora Békés Gáspár mindjárt a vita elején kijelen-tette a gyűlés czélját és a király akaratát: „ezt kívánja ö felsége tölleték, hogy a dis-putatio Istennek igéjének igaz magya-rázatjából legyen, ne sillogizmusok és kaptiók által; esendességgel és keresztényi szeretettel legyen, és hogy mind ö felsége szómélyét, mind pedig ömaga-gatokat ti megbecsüljétek“; mindazáltal a reformátusok, kiknek a szentírás nem volt és nem lehetett támaszuk a háromság kérdésében, mert csak egy néhány betoldott textusban van némi lát-szólagos bizonyító erő a háromság illetőleg, a mit, ugy látszik, ök is éreztek; e mellett nem is voltak igen nagy exegeták, mindjárt-mindjárt a scholastica és mystika filozofia terére esapongták át, s okoskodással törekedtek Dávid biblicus állás-pontját megdönteni. E magyarázza már meg azt, hogy a moderátornak, sőt a királynak is többször közbe kellett szólni, hogy a reformátusokat a szentírásához visszatereljék a sillogizmusok teréről, a mint a királynak a 3 dik napi vitaközös folya-mán tett közbeszólása és Méliusékhöz intézett nyilatkozata bizonyítja: „ezt kívánják tölleték, hogy Istennek nyilván való igéjéből megbizonyítsátok, hogy a Krisztus az első világnak teremtője legyen, és nem következőesekből“; s a mint a 6 dik napon nyilatkozik: „látom, hogy az ellenkező fél csak tétováz, és az igazságnak kijelen-tésére nem ügyeközik, ... látjuk, hogy csak elkerülitek az igazságot, és a kér-désre felelni nem akartok direkté.“

E vita folyamát leirták mind az unitáriusok, mind a reformátusok. Az unitáriusok leírását, a mint az előbeszéd írja, átnézte maga a király és hitele-sítette, s csak azután nyomtatták ki és adták ki az erdélyi unitárius lelkipásztorok. Ez a „Váradai Disputatio“ egyiránt nagybecstü egyháztörténeti, dogmatörténeti és irodalmi, nyelvészeti szempont

TÁRCZA.

Könyvismertetés.

„Unitárius írók a XVI-dik évszázadból.“ I. kötet a „Nagy-váradai disputatio.“ Kiadják Nagy Lajos és Simén Do-mokos tanárok. Kolozsvárt, Stein János bizományja. 1870. XII. és 178 lap, 8-adrét. Ára 1 ft 36 kr. o. é.

„Unitárius írók a XVI-ik évszázad-ból“ gyűjtő czim alatt közelebből egy igen érde-kes irodalmi műemlék-folyam indult meg Kolozs-várt. E műemlék-folyam 1-8 kötet a N.-váradai Disputatio már a jelen év első napjaiban meg is jelent díszes kiállításban Stein János bizományá-ban. E megjelent mű hű másolata amaz 1570-ben Kolozsvárt kiadott Váradai Disputatióknak, a mely-ben a Nagy-Váradon 1569-ben tartott szenthárom-ság felett való vita van leírva, s melynek kiadá-sára kiadók, előbeszédjük szerint, azért határozták el magokat, hogy egyfelől „lefizessék a ke-gyelet és hála adóját ama nemes szel-lemű elődöknek, kik e haza szegelet-földén eléggé felvilágosultak és bátrak valának már a XVI-dik évszázadban egy oly vallásfelekezetet alapítani, a mely szabadabb és tisztább hitzikkéi és né-zetei miatt a legújabb korig mindentűt tildzitetett és gunyoltattott;“ másfelől, hogy megmentsék a végkép elpusztulástól a XVI-ik szá-zad unitárius íróinak, ma már némelyikből csak egy-két példányban, másikkól csupán egy példány-ban lévő munkáit, hadd láthassa az egyháztörténelem és dogmatörténelem bűvára a különböző fejlő-dési mozzanatokat az unitáriusok vallásos életében, s hadd ítélhesse meg a magyar nyelv s irodalom mivelője a külön phasisokat, a melyeken anyanyelv-ünk fejlődése folyamán átment.

E nagybecstü művet tüzetesen ismertették ugyan és melegen ajánlották a megételre jeles történéseink Szilágyi Sándor a „Budapesti Közl.“ és Révész Imre a „Magyar prot. egyh. és iskolai Figyelmező“ hasábjain, — mindazáltal abban a hit-ben, hogy lapunk olvasói között többen lehetnek,

nyilvánított — hadrévi jószágának szálló magaslatán, egyszerű sírban.

Nyugodjanak porai csendesen, s kárpótolja vesztésüket az ily nemesen gondolkozó s áldozatkész emberrel.

Heckenast Gusztávnál megjelent új könyvek:

1) Az 1869 ik évi Törvények gyűjteménye, hiv. adatok után közli Szeniczey Gusztáv nyug. kir. váltó feltörvényszéki bíró. 348 lap. Ára 1 ft 80 kr. o. é.

2) Az 1868 és 1869 ik évi törvények gyűjteménye II. kötet 4 füzet, hiv. adatok után közli Szeniczey Gusztáv. Ára 80 kr. o. é.

3) A római jog institutióinak tanácskönyve. Dr. Bozóky Alajos kir. jogakadémiai tanár stb. 508 lap. Ára 3 ft. o. é.

4) A magyar nyelv teljes szótára, nélkülözhetlen segédkönyv, szerkesztette Ballagi Mór XI. füzet. Ára 50 kr. o. é.

5) Döntvénytár a magy. kir. Curia semmitörvényszéki és legfőbb ítélőszéki osztályának elvi jelentőségű határozatai, gyűjtöttek dr. Dárday Sándor m. kir. igazságügymin. titkár és dr. Gallu József a m. kir. semmitörvényszék tanácsjegyzője. I. folyam 1—150 és I—XII lap. Ára 1 ft 50 kr. o. é.

6) Törvényjavaslatok: I. Az első folyamodású bíróságok rendezéséről. II. A bírósági végrehajtókról. III. A királyi ügyészség szervezéséről. IV. A békebírókról. V. Az államtisztviselők nyugdíjazásáról, övegyeik és árváik ellátásáról. 117 lap. Ára 70 kr. o. é.

7) Kossuth és a magyar emigráció török földön. Irta Szöllösy Ferencz. Függelék: Utirajzok. 239 lap. Ára 1 ft 30 kr. o. é.

UJDONSÁGOK.

(—) Holnap a helybeli zene conservatoriumnak közgyűlése lesz, a rendes helyén. Az alapszabályok megvitatása levén szűnyegen, kívánatos volna, hogy minél többen megjelenjenek.

(—) Az önkéntesek közül sokan nagy örömmel hozott a hivatalos lap mult szombati és vasárnapra száma, melyekben ő Felsőge által folyó hó 6 kán kinevezett tartalék hadnagyok hosszú sora van. A nevek közt sok magyar hangzást is olvasunk. Összesen több mint 300 a kinevezettek száma.

(—) Új büntető törvénykönyv szerkesztésével foglalkoznak az igazságügyi miniszterium codificationalis osztályában. Szilágyi Dezső osztálytanácsos legközelebb Londonba utazik az angol büntető perrendtartás tanulmányozása végett.

(—) Lapunk mai számához van csatolva: a „Magyar polgári törvénykezési rendtartás (1868. 54. tezik) felvilágosító és tisztító jegyzetekkel” című, közelebből Stein János kiadónál megjelent mű, melyet a kolozsvári jogakadémia r. tanára, jogtudor Groisz Gusztáv boesát közre. E műre ezennel felhívjuk olvasóink figyelmét; a

ból. Világot derít amaz álláspont, a melyen 1569-ben az unitáriusok dogmatikai tekintetben állottak. Egy nevezetes epizód mutat fel az unitáriusok vallásos életéből, a melynek roppant hatása volt Erdély lakosainak vallásos nézeteire. Továbbá megismerteti a nyelvújítást a XVI. század irmodorával; mint szintén világot vet arra is, hogy a vitaközök felek minő modort követtek egymás irányában.

Azonban már be is fejeztük kissé hosszúra nyúlt ismertetésünket. De mielőtt ezt tennők, lehetetlen ki nem fejeznünk a lelkes kiadó iránt, az egyházi irodalom és magyar nyelv érdekében, fáradozásaiért és egy becses műemléknek az utókor számára megmentéséért, elismerésünket és köszönetünket. Egyszermind a legmelegebben ajánljuk e mű megvételét az irodalom minden pártfogójának, s egész rokonszenvvel felhívjuk az irodalom és tudomány barátait, hogy pártfogásukkal a támogatásukkal tegyék lehetővé kiadóknak a XVI-dik század többi magyar nyelven írt műemlékei megmentését is a tudomány, anyanyelvünk és az utókor érdekében.

Egy oldal a Pesten minap elhunyt gazdag fősvény, Pausenberger 1863-ik évi naplójából a „Pest. Lloyd” után.

Január 1. Ma épen 21 éve, mióta meg nem mosdottam. Ejb, mily jól esik ez! Egészen újjá születtem, hisz valóban elmondhatom, hogy az 1842 ki Pausenbergerből egyetlen rost sem látszik rajtam. Mindent eltakart az idő tisztos kérge! Mily rosszul használt valami az a víz. Tulajdonképp csak arra lenne szabad használni, hogy a bort vele megvizezzék. A bort? Hát még mindig nem feledek el e gyalázatos szót? Bor nem is létezik! Én nem boromat, de vizemet elegyitem, a tisztá, vegyítlen viz nekem már igen erős, elkábit. Talán a vénség jelei ezek? Bár csak soha sem öregednék meg! Az ember évet évre halmoz s mindez még sem kamatoz. Szerény vagyok, nem uzsorás-kodom; 50 % kal teljesen megelégedném. Ha nekem minden lejárt év csak hat hónapot kamatozna évente! Képes lennék e hat hónapból egy egész évig élni.

szerző és kiadó neve, bitele egyaránt ajánlja azt, annál is inkább, mert a 40 ivnyi (nagy 8-rét) mű 4 füzetére 4 ft o. é. lehet előfizetni június végéig, míg később 5 ft rral o. é. lesznek az illetők kénytelenek e hasznos, sőt főleg a jogtanuló ifjúságnál nélkülözhetlen könyvet megszerezni.

(—) Gyulafejevárv volt gyógyszerésze abrudbányai Mihelley Zsigmond folyó év márcz. 20-án történt halála előtt a szegénységgel küzdő nép sorsa enyhítésére fiát — örökösét — arra kötelezte: hogy Fejervár városa húsz házi szegénye közt, tíz éven keresztül, száz forintot osszon ki hűsvét szombatján, két városi tanácsos jelenlétében. A megboldogultat a szegények hálakönyvei kísérték sírba s Gyulafejevárv polgárai szívében is emléke sokáig élni fog.

(—) Körösbányáról írja levelezőnk, hogy ottan, ez év tavaszán rendkívül sokan haltak el. Többek között Veres Antal, törvényszéki tanácsos, Körösi Sándor, telekkönyvi előadó és a közked vességű Sükösd Rozália, férjezett Szegedi Miklósné estek a közelebbi napokban áldozatul. Csakugyan onnan írják, hogy Szeremlei Lajos tanfelügyelő e hó 11-re gyűlést hirdetett.

(—) A bécsi lapok mindenféle titkos kombinációt kötnék össze azzal, hogy Andrássy Gyula Bécsben járt. Biztosan állíthatjuk, hogy a tisztelt miniszterelnök hetek óta ki sem mozdult Budáról, legalább olyan szándékkal nem, hogy Bécsbe menjen.

— Hála-nyilatkozat. Egy kolozsvári polgárőr férje könnyelműsége által vagyoniilag tönkre jutva, két leányával együtt N.-Szebenbe kísérte férjét, hol jobb keresetmódot remélték; de az előbb önálló mester itt 8 ft havi díjért dolgozott s így családját nem tarthatván, anya és leányai véginségre jutottak. Ez állapotban egy nemes emberbarát ki eszközölte, hogy a n.-szebeni irtalmas nénék főnöknéje, Mayer Petronella a két kórtori leánykát nevelés végett ingyen befogadta a klastromba, hol még 36 ily szegény leánykát táplálnak az irtalmas nénék, sőt kézimunkákra és egyéb hasznos ismeretekre is oktadják őket. Ily jótettekkel méltán kiérdemlik az „irtalmas” elnevezést, a minthogy a családok körében is készek a betegek ápolására, virasztására, csekély a kolostornak fizetendő alamiznánért, a melyet senki sem érdemel ki inkább, mint a szenvedő emberiség körül fáradozó irtalmas nénék. El levén a gyermekek helyzetetve, az anya szolgálatba állt, de végre is szülő városába visszatérni kényszerült, mit azonban csak ugy érhetett el, hogy a nemes szívű kibédi Biasini Domokos úr ingyen hozatta át gyorskocsijával, még pedig oly férfi felkérésére, ki politikai ellenfelei közé tartozik. Az árvák atyja áldja meg a kegyes irtalmas nénéket és a nemes lelkű Biasini Domokos urat; a nő nekik köszönheti gyermekei elhelyezését és azt, hogy Kolozsvárt keresheti kenyerét s a nő-egylet kegyelméhez is folyamodhatott. (Beküldött.)

X.

— Egy Egyiptomból ápril 8 ról kelt levélből, mint nem minden érdek nélküli adatot említjük

Január 15. Ma mit sem irok; a tenta igen nagyon drága. Le kell mennem az utcára, hadd fogjak egy kutyát s melegejdem meg rajta, mert oly kesernyés hideg van.

Február 1. Kedvenc hónapom. Meggazdálkodik 2—3 napot, a mi 10 % -at tesz. Ma éhes voltam, elmentem tehát Frohnerhez s az ablakon át néztem, hogy folyt az ebédelés. Egészen jól lakva tértem haza. E napon többé mit sem kellett ennem.

Február 2. Csodálatos. Bár tegnap Frohnernél ebédeltem, ma ismét éhes vagyok. Kár, hogy nem vágathatja le az ember a gyomrát. Belőlem telhetetlen zabáló leszek, ki soha sem tud jól lakni. Mivel csillapíthatnám le étvágyamat? ... Megvan. Megyek az aranyozó felé s bele nézek egyik tükrébe. Valahányszor így tettem, mindig elmúlt az étvágyam.

Február 3. Én telhetetlen! ragadozó farkas! Hisz ismét éhes vagyok. Ludtollal kezdek írni, ezen legalább lehet rágódni.

Márczius 30. Az egész hó alatt a szobát őrzém s ablakot soha sem nyiték. Miért? A márcziusi lég fogyaszt — és mit sem fizet érte. Nálam ingyen semmit sem lehet fogyasztani.

Ápril 1. Születésnapom. Ezt meg kell ünnepelem, bár az üzlet rosszul megy. Megint elkényeztettem magam, a nyalakodót, a ki vagyok. Tíz éve vettem egy darab sárga-cukrot s ezt minden év ápril 1 én megvalom s azután ismét elteszem. Egy ily darab sárga-cukor valósgos tőke, soha sem esz el. Ha meghalok, Spengler szomszédra hagyom, hadd nyalja el ő végig.

Május 10. Egész délelőt couponaim számításával valék elfoglalva. Ez a legjobban laktató munka, melyet ismerek — kivéve az evést. De hisz nem juthat az embernek mindenből. Ma ugy is kirándulok a zöldbe, a cserebogarak pompásan izlenek, ép ugy a mályvavirágok is, mig meg nem nyitvesedtek.

Ennek a szegény embernek pesti és bécsi odaiban már is több mint 80,000 ft értéket talált a hatóság; az örökösök is kezdenek jelentkezni.

fel, hogy ott közelebből 50 görög rablót fogtak el, s dobtak minden hosszabb processus nélkül, a tengerbe. Azt is e levélből látjuk, hogy dús aratásnak néznek elő, s azt e hó végéig meg is kezdik.

(—) M.-Vásárhelyi jogász-egylet van alakulóban. Az illetők a mult kedden tartottak ez ügyben előterjesztést a városbáza tanácstermében. Érdekes eszmecsere után b. Apor Károly elnökléte alatt egy biztornyokat neveztek ki, mely programot és alapszabályokat készitene a nemsokára megtartandó alakuló gyűlésre. Egy aláírási iv szerkesztőségünkönél is van letéve.

(—) (Deutsch Ignác aradi nagy kereskedő, ki többnyire Pesten lakik, 12,000 forintot küldött le Aradra, a lehető legemesebb czélok előmozdítására. És pedig 10,000 ftot egy izraelita árvaház építésére, 1,000 forintot polgári jótékony-egylet, s 1,000 ftot az izraelita nő-egylet részére.

(—) B. Hesz Henrik a legöregebb tábornagy, e hó 13-kán reggel 4 órakor meghalt 88 éves korában.

(—) „A jász-kunok története, írta Gyárfás István,“ első kötete a szerző kiadásában megjelent. Tartalma: I. a scythák, II. a párhusok, III. hongnuk, IV. a kunok és jászok Etele előtt, V. a nagy hún birodalom. Azon tudós apparatusból és nem mindennapi olvasottságból itélve, mely ez első kötetben előmlik, nem nyombartjuk el azon óhaját-sunk kifejezését, vajha szerző mennél hamarabb érné el azt a kort, hol „föld van a lába alatt,“ s melyhez, mint tudjuk, roppant és igen nagy becsű készlettel rendelkezik. („Bp. Közl.”)

(—) Rafael a világhírű festész születésnapját e hó 6-kán nagy fénynyel ülték meg Urbinóban, hol 1543-ban született. Rafael Rómában halt meg, s koponyáját szent ereklyeként ottan őrizték ezüst szekrényben. Tullio Dandolo, ki történelmi s művészeti iratairól ismeretes, mostan rábirta a római társulatot, hogy a koponyát a művész szülővárosának ajándékozza. Az ajándék átvételével magát Tullio Dandolót bízták meg, ki azonban meghalt, mielőtt a drága kincsét átadhatta volna. E gyász eset megzavarta némileg az ünnepélyt, melyet mind a mellett a nagy névhez méltólag tartottak meg. Alkalmi beszédet a vak Tommaso tartott, ki szerencsétlenségére daczára is folyvást nagy kedvvel és sokat dolgozik.

(—) Rulikovszky Kázmér holttetemeit Nagy-Váradon a siremlék-bizottság feltalálta. A csontváz teljesen ép, egyedül a baloldal negyedik oldalbordáján vehető ki a golyó nyoma. Ünnepeles eltemetése, tünep másodnapján ment végbe.

(—) Brehm a híres természetűdös és jelenleg a berlini aquarium igazgatója Zágrábban időzik, hol néhány napot fog tölteni. Utazásának czélja, hogy Triest és Velenczéből rendszeres vízi küldeményeket rendeljen meg az adriai tengerben élő állatok számára, melyek az általa gondozott gyűjteményben nagy számmal vannak képviselve.

(—) Párisban egy régi, gallo-római szinkört fedeztek fel. A régi Lutetia circusa volt ez, mely a sainte geneviene halom tetején épült.

(—) Európa összes hadereje körülbelül 4 millió fő, a mely mindössze mintegy 3 billió francba kerül évenként. Ha ide számítnék, hogy hány munkás kéz vonatik el a productio teréről, az összes kárt évenként 6 billióra tehetjük. Mit szólna ehhez Montesquien, ha feltámadna sírjából!

(—) Nemzetközi sakk congressust tartanak f. évi jul. 15-kén Baden-Badenben, hol e czélból a világ legjelesebb sakkzókái fognak összejönni. Az igazg. választmány már megalakult. Elnöke Stourza herczeg, alelnöke Turgenjeff, titkára Kolicsh, pénztárnoka Weib Theofil, tagjai b. Majthényi, Haber Henrik és Morgan ezredes. Az értekezlet tárgyai lesznek a sakkjáték szabályainak revisiója és végleges megállapítása és két sakk-torna. Az első nemzetközi-torna lesz, melyben minden játszó 3 játszmában küzd meg minden versenytársával. A győző, ki legtöbb parthiet nyert, 3000 frank díjat nyer, melyet a gyógyház tűzött ki.

(—) Garibaldi elesett az örökségtől, mely reá várakozott, mert Tranzoja, egykori tisztje, kinek Singeisen kisasszony összes vagyonát hagyta, mely 600,000 ftot képvisel, megkerült. Ezen nagy összeget pedig semmi egyébnek nem köszönheti, mint annak, hogy egyszer Tell Vilmos nevét, egy azt megtámadó francia tiszttel szemben, védelmezte.

— Necrolog. Nyugalmazott százados Dobiecki Józsefné született komádi Tarsoly Anna nincs többé! Folyó év és hó 15-ke reggelén félhat órakor családunkra egy gyásos éjszaka borult, mert ekkor megjelent a halál és a 17 napig tartott tüdővész kinyal súlya alól feloldozó az oly sokat szenvedőt, letépte a család egéről a jöltevé napot. Csak 46 év tavasztát láthatta az idevált; csak 23 évig viselhette az anyai terhes, de édes gondokat és kötelmeket, melyekért mindent áldozott a kész lélek és a legjobb szív, bárha nem láthatta is az övéit, mit jogosan remélt a czélnál és boldogul ki-kötni. Gyermekei: Anna, Sándor, József, Eszter a legmélyebb fájdalomtól leverette zokogják a földi legnagyobb vesztést, siratják a legjobb anyát, kinek szeretete kipótolhatlan; a vesztés fájdó érzetében osztoznak: az elhunyt férje nyugal. százados lovag Dobiecki József, szerető testvérei: Eszter, Pápai Lajosné; Juliánna, Boér Elekné és számos vérek, rokonok, kik az elhunytat szívből s méltán

szerették. Kiszenedett porai egyházi szertartás után f. hó 17-kén d. u. 3 órakor fognak a tordai temetőbe nyugalomra elhelyeztetni, lelkeért pedig az engesztelő áldozat f. hó 26-kán d. e. 9 órakor az egek urának bemutatnatti. Torda, 1870. ápr. 15.

(—) Szer a rekedtség ellen. II. Károly angol király magához hívatta Abell Johnt, a híres tenoristát, hogy előtte énekeljen. Abell azzal megtegette magát, hogy rekedt. A király meghagyta, hogy mindazonáltal jöjjön a palotába. Az énekest bevezették egy terembe, melyben senki sem volt. A terem közepén karszék állt, s mivel a művész soká várakoztatást, leült a karszékbe. Alig hogy leült, a karszék gépezet segítségével fölemelkedik a levegőbe, a terem karszatán pedig megjelent a király udvarával. A terembe hat medvét bocsátottak be. A király most kérdezte Abellt, akar-e énekelni, különben a székot leboccsátatja a vadállatok közé? Abell énekel, szebben mint valaha. Drasztikus szer, de hatott.

(—) A „Times”-nek egy hirdetése: „L. Arabellának. — Térj vissza drága gyermekünk, mindent megtettünk, hogy boldognak érezd magadat; nyugtalan testvéreid részint intézetben, részint Agitate nagynéninél vannak Hern-Bayban; minden szolgát újjal cseréltünk ki, a kutyát elajándékoztuk, szobádban egy Psiche van felállítva, havi pénzedet megkészserezzük, hogy nagyobb fényt fejthess ki toilettebben, legalább minden 14 napon színházba fogsz menni, új mosónénk van, az ablak előtti fa, melyre ugy haragudtál, le van vágva, ezután reggelhez hini fognak a csemetés helyett, mely idegeidre oly izgatón hatott, a zöldes kofát, ki nek hangja annyira sértette füledet, letiporta egy omnibusz s Arthur cousinod meglátogathat annyiszor, a mennyiszer csak akar. Jój hát vissza, hogy ismét szeretve legyél a jelenléd által oly soká díszesített házban, hogy azt jövőre is vidámmá tegyed kedves mosolyod által. Ezt remélik a te szülőd.”

(—) Báron Benedek pesti bankár 25,000 forintot adott államkötvényekben jótékony czélokra, — 10,000 ftot a honvéd rokkantak segélyezésére, tízenkét ezer ftot iskolai czélokra és 3,000 ftot a Kisfaludy társaságnak.

(—) Egy amerikai lap beszéli a következő adomát. Egy lengyelzsidó utazott Berlinből Frankfurtba külön postával. „Hány lovat akar?” kérdé a postamester. „Hogy hogy?” kérdé a zsidó megütözközve. „Két loval 12 óra alatt, 4 loval 8 óra alatt lehet ott.” „Kérem adjon nekem 24 lovat, hogy mindjárt ott lehessenek, mert sok a dolgom” felelt az elmes zsidó.

(—) Párisban legújában nagyon dühöng a himlő, és naponta számosan esnek áldozatul. Mindenki nagyon fél tőle. Ezen félelmet a minap felhasználta egy élelmes tolvaj, hogy egészen kénytelenben meglophassa V. urat. V. ur himlőben fekszik. A tolvaj, ki különben igen tisztességesen öltözött férfi, belép a beteg szobájába, s fölkiált: uram, hol van az ön pénze, mert én el akarom vinni. V. ur avval fenyegeti a tolvajt, hogy behívja a cselédséget, ha nem távozik. Ez azonban ismeri V. ur betegségét, azt mondja: „Ön nem fogja behívni a cselédséget, mert ha kilép az ágyból, meghal, és halál fia lesz; kiáltani sem fog, mert akkor az ablakot nyitom ki, melyen ha betodol a hűs lég, halált okozhat. V. ur jónak látta tétlenül nézni, mi-ként lopják meg, mert jobban szereté életét, mint aranyát, ezúttját.”

Kimutatás

a tordai kisegítő pénztár-egylet 1870. évi márczius havi forgalmáról.

Bevétel:

Pénztári maradék február hóról	5290	frt	02	kr.
Rendes és rendkívüli betételek	7684	frt	13	„
Könyvdíj	26	„	—	„
Kamatokban	557	„	88	„
Bélyegdíjban	28	„	60	„
87 tagtól visszafizetett kölcsön	18,690	„	—	„
Összes bevétel:	32,276	„	63	„

Kiadás:

105 váltó mellett kölcsön	27,420	frt	—	kr.
Összes kezelési kiadás	112	„	28	„
Bélyegre	28	„	60	„
Betét visszafizetés	2232	„	10	„
Pénztári maradék	2483	„	65	„

Összesen: 32,276 „ 63 „

Wolff Gábor, Májai István, Szentpéteri Antal, igazgató. könyvvezető. pénztárnok.

KÜLFÖLD.

Páris, ápril 17. Több lap állítja, hogy minden választó a császár személyes iratának nyomtatványát kapja, melyben a plebiscitnek jelentősége magyaráztatik. Ez irat csütörtökön a senatus consultum megszavazása után jelenik meg.

Páris, ápril 19. Vasárnap folyó hó 24-kén fog a néphez egy császári felhívás kibocsátatni, mely a napot, melyen a plebiscitumot kilírdetik, meghatározandja. A szavazásnak, császári rendelet szerint, csak egy napig szabad tartania. A senatus tegnapi ülésében a senatus-consultum másodszer

